

בעל העקידה

מתורתו של רבינו רבי יצחק עדאמה זיע"א

מחבר ספר "עקידת יצחק"

גיליון כ"ז - פרשת שמני תשפ"ו

מהדורת אילן

ביאור ענין שבעת ימי המילואים ומיתת שני בני אהרן ביום השמיני

לשרת לפני ה' במקום אשר קבע לשכנתו, ולכן פותחת הפרשה בפסוק 'ויהי ביום השמיני, שרק לאחר הלימוד הכפול משבעת ימי המילואים, הגיעו ליום השמיני, ואז היו מוכנים וראויים לעבודת ה' במשכן.

אכן שני בני אהרן נדב ואביהוא לא לקחו אל ליבם כראוי ענינים אלו, וכשראו את משה ואהרן נכנסים אל אהל מועד, ולאחר מכן יצאה אש ואכלה את הקרבנות על גבי המזבח, פקפקו נדב ואביהוא בנס שסיפרו משה ואהרן שירדה אש מהשמים, וסברו שמא יש סגולה בקטורת לעורר האש, ועל ידי הקטורת שהקטירו משה ואהרן בפנים יצאה האש החוצה, ולכן אמרו לנסות גם הם להקטיר קטורת ולראות האם יועילו מעשיהם להוציא האש, וה' הענישם באש זו עצמה, ללמד שיציאת האש אינה סגולה התלויה בקטורת, אלא היא תלויה במצות ה' בלבד.

חז"ל באו לפרש את הסיבות שגרמו למעשה חטא זה, וכוונתם לרמוז על ארבע הסיבות שיש בכל פעולה, והם, הצורה, החומר, הפועל והתכלית, 'הצורה' היא הכח השכלי שבהם, שדעתם השתבשה בספק האם ה' יכול להוציא אש בלי שתהא סיבה טבעית בקטורת להוציא את האש, וכנגד זה אמרו ש'נכנסו שתווי יין' שהיין מעררב דעת האדם. 'החומר' הוא פחיתות תכונתם החומרית שהתעורר בהם תאות הקנאה והניצוח לבא לנסות את האלהים במעשה הקטורת, וכנגד זה אמרו שנכנסו 'שלא רחוצי ידים ורגלים' שהוא כינוי לחומר הטבע שאינו טהור. 'הפועל' הוא מה שהיו חסרים להם המידות המתוקנות המונעות מהאדם מללכת אחר שרירות לבם הרע, וכנגד זה אמרו שנכנסו 'מחוסרי בגדים' ובפרט המעיל, המורה על תיקון המידות. ו'התכלית' היא רוע תכליתם הפנימית בעבודתם, וכנגד זה אמרו 'שלא היו להם בנים' והכוונה לתכלית העיקרית שאין לה הפסק.

כשראה משה מה שאירע לנדב ואביהוא, אמר לאהרן 'הוא אשר דבר ה' בקרובי אקדש' והכוונה, שבמעשה זה עצמו דיבר ה' אל כל ישראל, שיזהרו בכבוד המשכן, ולא יעניזו לעשות עבודה שלא נצטוו בה, ולחזק האמונה בה' שכל השראת השכינה שהיתה במשכן וירידת האש היא רק מפני שעשו כפי ציווי ה', ואת זה ראו בכך ש'בקרובי אקדש' שה' לא נשא פנים לנדב ואביהוא אף שהיו בניו של אהרן, קל וחומר לשאר בני האדם.

עקידת יצחק שער נט

תמוה, שהרי רק כהן גדול נצטוו בלבישת מעיל, והם לא היו כהנים גדולים, ועל הרביעי שלא היה להם בנים קשה, שענין זה לא התחדש להם באותו היום, שהרי גם קודם לכן לא היו להם בנים, ואם אין העבודה כשרה במי שאין לו בנים, מדוע לא נאמר להם דין זה.

ה. במה שאמר משה לאהרן 'הוא אשר דבר ה' לאמר בקרובי אקדש' יש להבין, היכן מצינו שאמר ה' 'בקרובי אקדש', ורש"י פירש, שהוא מה שנאמר (שמות כט מג) 'ונעדתי שָׁמָּה לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל וְנִקְדַּשׁ בְּבָבְדִי, וּבְכַבּוּדִי יֵשׁ לְקִרְוֹא מְכַבְּדִי, וְהָאֵבֶן עֲזָרָא פִירֵשׁ, שֶׁה' הוֹדִיעַ זֹאת כָּבֵר לְמֹשֶׁה. וְהַרְמַב"ן פִּירֵשׁ, שֶׁהַכּוּוֹנֵה לְגִזְרֵהּ, לומר, שזו גזירה שדיבר ה' אל ליבו לנהוג כן, אבל כל הפירושים אינם פשוטות לשון הפסוק.

נראה לבאר, על פי מה שיש להקדים ולבאר את ענין הומון של מספר שבע שאנו מוצאים בענינים רבים בתורה ובחיים היהודיים, שבעת ימי השבוע, שבע שנות השמיטה, שבעת ימי הפסח ושבעת ימי חג הסוכות, ושבעה שבועות עד חג השבועות, שבעה ימים שממתינים עד ברית המילה הנעשית ביום השמיני, שבעת ימי המשתה בנישואין, ושבעת ימי אבילות לאחר מיתת אחד מהקרובים, וכן שבעה ימי טומאה שיש בטומאת מת ובטומאות נוספות.

וביאור ענין מנין השבע כולל שני ענינים שיש לכל אדם לזכור, האחד הוא ענין מציאות ה' בעולם המוכרח מבריאת העולם שהיתה בשבעה ימים, ומפני זה יש לאדם לעבוד ולשמור מצוותיו, והשני הוא, שהזמן שהאדם חי בעולם הזה מוגבל הוא, ולא בא לעולם הזה לנצח נצחים, ומנין שבע הוא כנגד שבעים שנים שהאדם חי בעולם הזה, כפי שאמר דוד המלך (תהלים צ ז) 'יְמֵי שְׁנוֹתַי בְּהֵם שְׁבַעִים שָׁנָה', ועל כן אין האדם יכול לומר שיש לו זמן רב לנוח, ולאחר מכן יעבוד את ה' ויקיים את חובתו בעולמו, אלא הוא צריך לנצל את שנות חייו הקצרים להשלים עצמו בחכמת ה' ובעבודתו. זהו הטעם שקבע ה' את מנין השבע בהרבה זמנים ומצבים בחיי האדם, כדי שיזכור שני ענינים אלו.

זה היה גם ענין שבעת ימי המילואים, שנצטוו אהרן ובניו לשבת בפתח אהל מועד שבעה ימים וילילות ולא לצאת משם, כדי להתבונן בשני הענינים הללו, שתכלית ביאתם לעולם היא לעבודת ה' שברא העולם בשבעה ימים ולהשיג מעלותיו, ולזכור ששנות החיים בעולם הזה קצרים הם, ויש לנצלם כראוי, רק לאחר בירור אמיתות שני ענינים אלו יכולים הם לבא

וְיִהְיֶה בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי קָרָא מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו וּלְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל (ויקרא ט, א)

וַיִּקְחוּ בְנֵי אַהֲרֹן נֹדֵב וְאַבִּיהוּא אִישׁ מִחֶתְתּוֹ וַיִּתְּנוּ בָהֶן אֵשׁ וַיִּשְׂמוּ עָלֶיהָ קֶטֶרֶת וַיִּקְרִיבוּ לִפְנֵי ה' אֵשׁ זָרָה אֲשֶׁר לֹא צִוָּה אֹתָם. וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי ה' וַתֹּאכַל אֹתָם וַיָּמָתוּ לִפְנֵי ה'. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אַהֲרֹן הוּא אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' לֵאמֹר בְּקִרְבֵי אֲקַדֵּשׁ וְעַל פְּנֵי כָל הָעָם אֲכַבֵּד וַיְדַם אַהֲרֹן (ויקרא י, א-ג)

פרשה זו 'פרשת שמני', עוסקת במה שאירע ביום השמיני למילואים, שלאחר שבעה ימים שבהם היו אהרן ובניו יושבים פתח אהל מועד, הגיע ראש חודש ניסן ובו החלו אהרן ובניו לעבוד בהקרבת הקרבנות במשכן, והעלו את הקרבנות על המזבח, ויצאה אש מאת ה' ואכלה את החלבים והעולות, ושמחו כל העם. ולאחר מכן, באו נדב ואביהוא בני אהרן והקטירו קטורת לפני ה', ויצאה אש מלפני ה' ושרפה אותם, ועליהם אמר משה לאהרן 'הוא אשר דבר ה' לאמר בקרובי אקדש'.

ויש להעיר כמה הערות בפרשה זו:

א. מדוע מדגיש התורה, שכל זה אירע ביום השמיני, שמשמע שיש לזה שייכות לשבעת ימי המילואים שהיו קודם לכן, והלא לכאורה שבעת הימים הקודמים היו רק ימי הכנה להתרגל בעבודה, ואם כן היה לתורה לומר 'ויהי בראשון לחודש הראשון', ומדוע אמרה תורה 'ויהי ביום השמיני'.

ב. בענין חטאם של נדב ואביהוא, יש לשאול מדוע אכן נכנסו להקריב אש זרה שלא נצטוו בה.

ג. עוד יש לשאול בענין זה, שמאחר ובתורה נכתב בפירוש מה היה חטאם, שהקריבו אש זרה שלא צוה ה' אותם, אם כן מדוע מצינו בדברי חז"ל כמה דעות ופירושים מה היה חטאם, ואף שהם דורשים את דבריהם מראיות מהפסוקים, עדיין אין זה פשוטות הפסוקים.

ד. במדרש תנחומא (פ' אחרי) ובילקוט שמעוני (רמז תקנד) נאמר, שבביל ארבעה דברים מתו, על שנכנסו שתווי יין במקדש, ועל שנכנסו בלא רחוף ידים ורגלים, ועל שנכנסו מחוסרי בגדים שהיו חסרים מעיל, ועל שלא היו להם בנים. ולכאורה יש להקשות על כל ארבעת הטעמים, על הראשון שנכנסו שתווי יין, קשה, שהלא עדיין לא נצטוו על כך אלא בפרשה שלאחריה. על הטעם השני שנכנסו שלא רחוף ידים ורגלים קשה, שלא נזכר מכך שום רמז בפרשה. על השלישי שנכנסו מחוסרי בגדים שלא היו לבושים מעיל תכלת